

Stavebnictví na cestě k „normálu“

Author: Petr Bým | Published: 23.04.2014

V posledních pěti letech domácí stavební sektor ztratil 25 % produkce, výroba cementu klesla na polovinu, takřka dvě stovky větších stavebních firem zanikly a podle odhadů SPS z odvětví odešlo 50 000 pracovníků. Na recesi tak tento obor v českých poměrech doplatil bezesporu nejvíce. A zatímco český průmysl už delší dobu dohání minulé ztráty, stavbaři, kteří se na tvorbě HDP podílejí zhruba 8 %, na nějaké viditelnější zlepšení stále ještě čekají. Dnes ale zjevně v přece jen lepší náladě, v jejímž pozadí kromě už zmíněných skutečností stojí i nastupující hospodářské oživení.

Veřejných zakázek přibývá

S mírným optimismem profesního sdružení domácích stavbařů dobře ladí poslední údaje o vývoji na poli veřejných zakázek. Podle analýzy CEEC Research totiž soutěží i peněz na stavební práce v této sféře přibýlo. V prvních třech měsících letošního roku vypsali veřejní investoři o polovinu více zakázek než loni a mezi stavební firmy by mělo jít také o třetinu více peněz. Dobře vyhlíží i stav výběrových řízení, které už jsou v chodu - takové množství soutěží, jaké bylo ukončeno v letošním prvním čtvrtletí, se od roku 2011 nepodařilo v žádném čtvrtletí úspěšně uzavřít. Veřejní zadavatelé, jako jsou ministerstva, regionální úřady, sdružení, atd., vypsali v prvním čtvrtletí tohoto roku 769 zakázek na stavební práce. To je o 49,6 % více než v prvním kvartálu minulého roku. A zároveň se výrazně navýšil objem peněžních prostředků - konkrétně jde o 27,3 mld. Kč, což představuje přírůstek 37 %. „Intenzita vypisování a zadávání veřejných zakázek se zvedla. Klíčový ale bude celoroční vývoj, tedy jestli se podaří tento trend udržet, nebo zda jde jen o krátkodobou výchylku. Velkou motivací pro veřejné investory jsou aktuálně zejména nízké ceny stavebních prací, které krize nezřídka snížila u některých zakázek i o více než 30 %,“ vysvětluje Jiří Vacek, ředitel CEEC Research. A jak již bylo řešeno, podstatným způsobem vzrostl počet dokončených soutěží. V prvním kvartálu tohoto roku veřejný sektor už zadal 855 zakázek za 20,7 miliardy korun.

Povzbudivé legislativní novinky

„Nový zákon o veřejných zakázkách je zařazen do plánu legislativních prací a jeho novou podobu představíme na podzim letošního roku,“ říká Věra Jourová, ministryně pro místní rozvoj. Na význam této legislativy upozorňuje Robert Pergl, předseda Komory administrátorů veřejných zakázek: „Stavebnictví by rozhodně pomohla rychlejší novelizace zákona o zadávání veřejných zakázek tak, aby byla co nejdříve v

souladu s novou směrnicí EU. Jedná se například o některá ustanovení o vícepracích, například ta, která umožňují navýšení finančního objemu víceprací až o 50 % hodnoty původní zakázky, a to i opakovaně. Pomůže to zejména u velkých projektů, kde se často mění zastaralá nebo v některých případech i nekvalitně zpracovaná projektová dokumentace, a vícepráce se pak stávají brzdou dokončení stavby.“

Na druhou stranu to není jen legislativa přímo spojená s veřejnými zakázkami, která sektor tíží. Stále ve hře zůstává doslova evergreen rozhodovacích procesů v tuzemském stavebnictví: okruh a „kompetence“ účastníků řízení, jimž aktuálně platné paragrafy dávají - dnes už snad takřka podle všech protagonistů - příliš velké rozměry. Už veřejně se mluví o skupině lidí a společností, které si z tlumení, prodlužování a zdražování projektů udělali výnosný obchod. „Rozhořčen“ je nad touto praxí ostatně i sám stát, který má značné potíže s realizací základních infrastrukturních staveb - tu by měl usnadnit nový zákon o liniových stavbách. V oblasti EIA jsou ale zatím obdobné snahy neúspěšné. „Snažili jsme se různé fáze povolování zjednodušit i cestou jejich integrace a také přesněji definovat, jakým způsobem a v jakých fázích řízení bude zapojena veřejnost, ale tyto naše snahy zatím nemají úspěch,“ konstatuje Pavel Novák z SPS.

(Už jen) vzpomínky na konjunkturu

K úspěšnému konci snad ale spěje iniciativa SPS stran ustavení systému státní expertiz. To by měla být odborná revize smysluplnosti, racionálního provedení a reálné ceny velkých veřejných zakázek. „Na stole jsou úvahy podrobit takovému systému i zakázky samosprávných orgánů, zejména krajů a větších měst. To totiž ve svém součtu mají větší hodnotu než zakázky státní,“ dodává Pavel Novák s tím, že se ovšem jedná o nanejvýš citlivou politickou záležitost.

Celkově se ale začíná na legislativním poli stavbařům dařit více než v minulosti a tvrzení „současná legislativa je vůči stavění nepřátelská“ snad v dohledné době přestane platit. I to by mohlo sektoru usnadnit pokrizovou rekonvalescenci. „Návrat k poměrům roku 2008, kdy produkce dosáhla úrovně 547 miliard korun, ale neočekáváme, rozhodně ne v dohledném období,“ tvrdí Miloslav Mašek. Podle něj šlo o vysloveně výjimečnou etapu vývoje, když českému stavebnictví nyní jde především o návrat k „normálu“. To by podle SPS mohla být roční produkce na úrovni zhruba 420 miliard korun a současně obnova růstu. Dnes už totiž v unijní Evropě zbývá jedině Česko, jehož stavební sektor je stále na sestupné trajektorii.

Foto: Lotus Head

23.04.2014 08:00, Petr Bým